EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 14.01.2002
KOM(2002) 2 lopullinen

KOMISSION RAPORTTI EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

bioteknologian keksintöjen oikeudellisesta suojasta annetun direktiiviin 98/44/EY 16 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdassa tarkoitettu arviointikertomus geenitekniikan perustutkimukseen kohdistuvista vaikutuksista, jotka johtuvat siitä, että asiakirjat, joiden kohde saattaisi olla patentoitavissa, jäävät julkaisematta tai niiden julkaiseminen viivästyy

[SEC(2001) 50]

KOMISSION RAPORTTI
EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

bioteknologian keksintöjen oikeudellisesta suojasta annetun direktiiviin 98/44/EY 16 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdassa tarkoitettu arviointikertomus geenitekniikan perustutkimukseen kohdistuvista vaikutuksista, jotka johtuvat siitä, että asiakirjat, joiden kohde saattaisi olla patentoitavissa, jäävät julkaisematta tai niiden julkaiseminen viivästyy

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ 4

JOHDANTO 6

1. Biotekniikka ja genomitutkimus 6

1.1. Biotekniikka ja genomitutkimus – kolmannen vuosituhannen pioneeriteknologiaa ... 6

1.2. Elinkeinoelämän osaamisperustan ja kilpailukyvyn edistäminen 7

1.3. Geenitekniikan perustutkimuksen kehitys: tilastotietoja patentoinnista ja tieteellisistä julkaisuista 7

2. Tieteellisten julkaisujen ja patenttien asema 8

2.1. Teollis- ja tekijänoikeuksien erilaiset hallintastrategiat: julkaiseminen – patentointi – salassapito 8

2.2. Uutta luovien keksintöjen suojelu ja osaamisen levittäminen – patenttijärjestelmän kaksi tavoitetta 9

2.3. Patenttien merkitys julkisrahoitteisen tutkimustyön kaupallisessa hyödyntämisessä.. 9

2.4. "Julkaisustrategian" ja "patentointistrategian" mahdolliset ristiriidat 10

2.5. Viivästyttääkö patentointi tieteellisen tiedon julkaisua? 11

3. Patentointi ja tieteellisen tiedon julkaisun viivästyminen – kyselytutkimuksen tulokset 11

3.1. Kyselylomake – kohdeyleisö ja vastaukset 11

3.2. Kyselyyn saatujen vastausten tilastoanalyysi 12

3.2.1. Mahdollisesti patentointikelpoisten aiheiden julkaisun viivästymiset 12

3.2.2. Toimenpiteet viivästymisten välttämiseksi 13

3.2.3. Muut tulokset 14

3.2.4. Tiivistelmä vastauksissa annetuista kommenteista 15

4. Toimenpiteet julkaisuviivästysten välttämiseksi 16
4.1. Suoja-aika..... 16
4.1.1. Suoja-ajasta mahdollisesti saatavat edut ja haitat – komission järjestämän kuulemistilaisuuden tulokset..... 16
4.1.2. Asiantuntijalausunnot suoja-ajan puolesta ja sitä vastaan 16
4.1.3. WIPOn (Maailman henkisen omaisuuden järjestö) puitteissa tehty työ 20
4.2. Väliaikainen patenttihakemus 20
4.3. Erityisesti julkisen sektorin tutkijoille suunnattu tuki- ja tiedotustoiminta 21
4.4. Oikeudelliset puitteet, sääntely ja muu teollis- ja tekijänoikeuksia koskeva politiikka21
5. Tiivistelmä ja päätelmät 22

TIIVISTELMÄ

Tätä raporttia on pyydetty bioteknologian keksintöjen oikeudellisesta suojasta annetun direktiivin 98/44/EY 16 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan nojalla, jonka mukaan komissio antaa "kahden vuoden kuluessa tämän direktiivin voimaantulosta kertomuksen, jossa pyritään arvioimaan, mitä vaikutuksia geenitekniikan perustutkimuksen alaan on sillä, että asiakirjat, joiden kohde saattaisi olla patentoitavissa, jäävät julkaisematta tai niiden julkaiseminen viivästyy".

Tukholman Eurooppa-neuvosto totesi, että biotekniikka, ja erityisesti geenitekniikka, on uutta "pioneeriteknologiaa". Viime vuosikymmenen aikana biotekniikan julkaisujen määrä on OECD-maissa yli kaksinkertaistunut. Samana aikana Yhdysvaltojen patentti- ja tavaramerkkivirastoon ja Euroopan patenttivirastoon jätettyjen biotekniikan patenttihakemusten määrä on vuosittain kasvanut 13–15 prosenttia, kun yleinen vuosikasvu on ollut vain 5 prosenttia.

Biotieteiden tärkeimpiä toimijoita ovat tutkimuslaitokset, korkeakoulut ja pienet biotekniikkayritykset, jotka voivat olla kiinnostuneita patenttihakemuksen tekemisestä mutta jotka samalla haluavat tuoda tutkimustuloksensa mahdollisimman nopeasti tiedeyhteisön ja/tai sijoittajien tietoon. Tulosten "suojeluun" tai "julkaisuun" tähtäävät strategiat voivat olla ristiriidassa, mikä saattaa estää tutkimustulosten julkaisua ja tieteellisen tiedon nopeaa leviämistä ja näin hidastaa tieteen kehitystä. Toisaalta patenttijärjestelmä takaa sen, että muutoin mahdollisesti salaisiksi jäävät tulokset voidaan julkaista.

Julkisten ja yksityisten tutkijoiden ja tutkimuslaitosten sekä teollis- ja tekijänoikeuksien parissa työskentelevien (eli patenttiasiamiesten) keskuudessa on toteutettu kyselytutkimus, jonka aiheena olivat julkaisuviivästykset. Kyselytutkimuksen tärkeimmät tulokset ovat:

- Vain hyvin pieni osa tutkijoista ja organisaatioista on itse asiassa kokenut merkittäviä julkaisuviivästyksiä niiden tutkimustulosten osalta, joista on tehty patenttihakemus. Tämä osuus on pienin patenttijärjestelmän kokeneista käyttäjistä (10 %) ja suurin kokemattomammista käyttäjistä (40 %).

- Julkinen tutkimussektori kannattaa voimakkaasti suoja-ajan käyttöönottoa ja suuryritykset puolestaan vastustavat sitä voimakkaasti. Pienissä ja keskisuurissa yrityksissä esiintyy kumpaakin näkemystä. Patenttiasiamiehillä ei ole selvää kantaa asiasta, mikä kuvastanee heidän asiakaskuntansa monimuotoisuutta.

- Myös väliaikaisen patenttihakemuksen tekemismahdollisuutta pidetään tärkeänä sekä elinkeinoelämän että akateemisten tutkijoiden keskuudessa. Patenttiasiamiesten kannalta se on ymmärrettävästi vähemmän tärkeää. Akateemiset tutkijat pitävät tärkeänä tukea patenttihakemusten tekemiselle. Elinkeinoelämä ja patenttiasiamiehet pitävät tiedotustoimintaa jossakin määrin tärkeänä.

Kyselytutkimus vahvistaa sekä tutkimusyhteisön että elinkeinoelämän kannat suoja-ajan käyttöön ottoon. Nämä näkemykset tuotiin esille jo siirtymäaikaa koskevassa kuulemisessa, jonka Euroopan komissio järjesti lokakuussa 1998. Vahvistusta saavat myös asiantuntijalausunnot, jotka on hiljattain julkaistu Euroopan patenttiviraston www-sivuilla.

Vaikka kysymyksestä on tehty monia tutkimuksia, suoja-ajan käyttöönoton taloudellisista vaikutuksista tai sen käytännön arvosta tiedeyhteisön kannalta ei ole saatavilla tarkkoja

lukuja. WIPOn jäsenvaltioissa (esim. Yhdysvalloissa ja Japanissa) on kehitelty erilaisia suoja-ajan käsitteitä. Näitä olisi tarkasteltava huolellisesti sen selvittämiseksi, miten niissä suhteutetaan tiedemaailman ja elinkeinoelämän edut. On sanottu, että Yhdysvaltojen käsite "grace period" yhdessä "first-to-invent" -järjestelmän kanssa tarjoaa suurimman "oikeudellisen epävarmuuden", eikä sitä pitäisi pitää esikuva-analyysin kohteena. Koska sekä yksityisen että julkisen sektorin tutkimustyö kansainvälistyy yhä voimakkaammin ja sen merkitys innovaatioiden kannalta kasvaa ja samalla julkinen tutkimussektori saa yhä enemmän kokemuksia patenttijärjestelmästä ja on jo nyt sen merkittävä käyttäjä, olisi pyrittävä määrittelemään ja yhdenmukaistamaan suoja-ajan käsitettä. Tämä käsite voi kuitenkin toimia maailmanlaajuisesti vain, jos se tarjoaa "oikeusvarmuuden". Tämä on keskeinen kysymys patenttijärjestelmää käyttävän elinkeinoelämän kannalta, ja patenttilainsäädäntöä käsittelevän WIPOn pysyvän komitean olisikin otettava se huomioon keskusteluissa, joita parhaillaan käydään suoja-ajan käyttöönotosta.

Olisi edelleen mahdollisimman paljon parannettava puitteita, joilla helpotetaan patenttien käyttöä tiedeyhteisössä ja pk-yrityksissä. Tähän kuuluu mm.

- väliaikaisen patenttihakemuksen käyttöönotto kaikissa jäsenvaltioissa Genevessä 2. kesäkuuta 2000 hyväksytyn patenttilainsäädäntöä koskevan sopimuksen 5 artiklan mukaisesti

- tiedeyhteisölle ja pk-yrityksille suunnattu tuki- ja neuvontatoiminta, jonka aiheina ovat patenttijärjestelmän onnistunut käyttö sekä teollis- ja tekijänoikeuksien strateginen hyödyntäminen, ja näitä aiheita koskeva koulutus

- yksinkertainen ja kustannustehokas patenttijärjestelmä, jonka tarjoaa ehdotettu yhteisöpatentti.

JOHDANTO

Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat 6. heinäkuuta 1998 direktiivin 98/44/EY[1] bioteknologian keksintöjen oikeudellisesta suojasta. Direktiivin 16 artiklan b kohdassa edellytetään, että komissio toimittaa *"kahden vuoden kuluessa tämän direktiivin voimaantulosta kertomuksen, jossa pyritään arvioimaan, mitä vaikutuksia geenitekniikan perustutkimuksen alaan on sillä, että asiakirjat, joiden kohde saattaisi olla patentoitavissa, jäävät julkaisematta tai niiden julkaiseminen viivästyy"*.

Tämän raportin ovat laatineet yhteistyössä Euroopan komission sisämarkkinoiden pääosasto ja tutkimuksen pääosasto, jotka ovat kuulleet myös muita komission yksiköitä, joiden toiminta-alaan tämä aihe liittyy.

Tässä raportissa pyritään selvittämään seuraavia kysymyksiä:

- Esiintyykö geenitekniikan tutkimuksen alalla viivästyksiä sellaisten tieteellisten asiakirjojen julkaisemisessa, joiden kohde saattaisi olla patentoitavissa?

- Mitä merkittäviä vaikutuksia tällä mahdollisella viivästyksellä on geenitekniikan perustutkimukseen?

- Mitä toimenpiteitä voidaan toteuttaa mahdollisten merkittävien kielteisten vaikutusten torjumiseksi, erityisesti yhteisön tai jäsenvaltioiden tasoisten poliittisten aloitteiden kautta?

Biotekniikkaa ja erityisesti genomitutkimusta pidetään osaamisyhteiskunnan "pioneeriteknologiana", joka tarjoaa valtavat mahdollisuuden terveys-, elintarvike- ja ympäristöalalla. Osassa 1 annetaan tietoja patenttihakemusten ja julkaisujen määrän kasvusta EU:ssa ja verrataan sitä Yhdysvaltojen tietoihin. Osassa 2 tarkastellaan patentoinnin ja tieteellisten julkaisujen yleistä merkitystä tutkimuksen ja innovaatioiden kannalta. Osassa 3 esitellään tulokset patentointia ja julkaisuviivästystä käsitelleestä kyselytutkimuksesta. Tutkimus toteutettiin genetiikan perustutkimusta tekevien EU:n elinkeinoelämän ja tiedeyhteisön eri tutkijoiden ja organisaatioiden piirissä ja siihen osallistui myös joukko yksityisiä, akateemisia ja elinkeinoelämän organisaatioita, jotka osallistuvat tällaisesta tutkimustyöstä saatujen tulosten patentointiin. Osassa 4 annetaan tiivistelmä nyt käytävistä keskusteluista, jotka koskevat suoja-ajan etuja ja haittoja, ja käsitellään lisäksi muita vaihtoehtoja ja mahdollisia poliittisia toimia, joilla voidaan välittää ja/tai minimoida mahdolliset viivästykset sellaisten tieteellisten asiakirjojen julkaisemisessa, joiden kohde saattaisi olla patentoitavissa.

1. BIOTEKNIIKKA JA GENOMITUTKIMUS

1.1. Biotekniikka ja genomitutkimus – kolmannen vuosituhannen pioneeriteknologiaa

Viime vuosikymmeninä tietomme kaikkien elollisten olioiden biologiasta, molekyylirakenteesta, geneettisestä perustasta ja ekologiasta ovat kehittyneet ratkaisevasti. Uusien biotieteiden saavutukset ovat käynnistäneet teknisiä innovaatioita, joita yleisesti

[1] EYVL L 2123, 30.7.1998.

kutsutaan biotekniikaksi. Tähän sisältyvät geenitekniikka, kloonaus, biokatalyysi, geenitestaus, geeniterapia ja monoklonaaliset vasta-aineet. Biotekniikan menetelmiä voidaan soveltaa moniin ongelmiin terveys-, elintarvike- ja ympäristöalalla. Esimerkkejä tästä ovat uudet lääkkeet aiemmin parantumattomien sairauksien hoitoon ja uusiutuvat energianlähteet, jotka pohjautuvat biomassan käymiseen ("biopolttoaine").

Tukholman Eurooppa-neuvosto[2] kutsui biotekniikkaa pioneeriteknologiaksi. Tutkimustoiminta, yrittäjyys ja innovaatiota tukevat sääntelypuitteet on todettu avaintekijöiksi, joiden avulla EU:n yritykset voivat omaksua tämän uuden teknologian ja täysimittaisesti hyödyntää sen tarjoamat mahdollisuudet.

1.2. Elinkeinoelämän osaamisperustan ja kilpailukyvyn edistäminen

Biotekniikan osaamisperustalle on ominaista kiivas tieteellinen kilpailu ja voimakas maailmanlaajuinen taloudellinen kilpailu sekä ripeä kehitys. Genomikartoituksen nopeus on yleensä kaksinkertaistunut vuosittain ja kustannukset ovat samalla pienentyneet huomattavasti. Geenitekniikan tieteellinen ja tekninen kehitys riippuu suuresti tieteellisen tiedon nopeasta leviämisestä ja helposta saatavuudesta. Tämä koskee erityisesti käsittelemätöntä genomitietoa. Näin totesivat myös Yhdistyneen kuningaskunnan pääministeri Tony Blair ja Yhdysvaltojen (silloinen) presidentti Bill Clinton 14. maaliskuuta 2000 antamassaan lausunnossa:

> "Jotta (ihmisen genomi)tutkimuksen tarjoamat mahdollisuudet voitaisiin hyödyntää täysimittaisesti, ihmisen genomia koskevat käsittelemättömät perustiedot [...] olisi tarjottava vapaasti tieteenharjoittajien käyttöön kaikkialla. Tämän tiedon esteetön saanti edistää keksintöjä, jotka lievittävät sairauksien taakkaa, kohentavat terveystilannetta kaikkialla maailmassa ja parantavat koko ihmiskunnan elämän laatua."

Tony Blairin ja Bill Clintonin lausunnossa todetaan lisäksi, että "geeneihin perustuvia keksintöjä koskeva teollis- ja tekijänoikeussuoja on myös tärkeällä sijalla, kun tuetaan uusien terveydenhoitotuotteiden kehittämistä". Keskeinen kysymys onkin, miten hallitaan tieteellisten julkaisujen kautta tapahtuva uuden osaamisen nopea leviäminen ja samalla varmistetaan teollis- ja tekijänoikeuksien vahva ja tehokas suoja uuden teknologian ja uusien tuotteiden kehittämistä varten.

1.3. Geenitekniikan perustutkimuksen kehitys: tilastotietoja patentoinnista ja tieteellisistä julkaisuista

Biotieteiden ja erityisesti geenitekniikan merkityksen kasvu ilmenee alan patentteja ja julkaisutoimintaa kuvaavista tiedoista. Vuosina 1990–1999 biotekniikan alan patentointitoiminta[3] lisääntyi vuosittain noin 15 % Yhdysvaltojen patenttivirastossa (USPTO) ja 13 % Euroopan patenttivirastossa (EPO). Tätä voidaan verrata patenttien kokonaismäärän kasvuun, joka on ollut vain 5 % sekä Yhdysvaltojen Euroopan patenttivirastossa. Geenitekniikan osalta Yhdysvaltojen patenttiviraston tilastot[4] osoittavat, että vuotuinen kasvuvauhti oli vuosina 1985–1997 30 % ja viime vuosina noin 60 %.

---

[2] Tukholman Eurooppa-neuvosto 23. ja 24. maaliskuuta 2001, puheenjohtajan päätelmät: http://ue.eu.int/en/Info/eurocouncil/index.htm

[3] Lähteet: OECD, USPTO, EPO.

[4] "Technology Profiling Report: Genetic Engineering 1977-1997", USPTO, elokuu 1998.

Biotekniikan keksintöjen patentoinnissa EU on kuitenkin jäänyt jälkeen Yhdysvalloista. Kuten taulukosta 1 käy ilmi, biotekniikan patenttien osuus on sekä Yhdysvaltojen patenttiviraston vuonna 2000 myöntämissä patenteissa että vuonna 1997 Euroopan patenttivirastolta haetuissa patenteissa pienempi EU:n jäsenvaltioista tulleissa hakemuksissa kuin yhdysvaltalaisten tekemissä hakemuksissa. Valtion organisaatiot ja julkiset tutkimusorganisaatiot kuuluvat geenitekniikan alan suurimpiin patentoijiin Yhdysvalloissa. Vuosina 1977–1997 Yhdysvaltojen terveys- ja sosiaalipalveluministeriö (Department of Health and Human Services) ja University of California olivat Yhdysvalloissa myönnettyjä biotekniikkapohjaisia patentteja kuvaavan listan kärjessä. Näiden jälkeen seuraavana oli Kaliforniassa toimiva Genentech-yritys.

	Osuus USPTO:n vuonna 2000 myöntämistä biotekniikan patenteista (%)	Osuus EPO:lta vuonna 1997 haetuista biotekniikan patenteista (%)
US	65.5	48
EU	18.7	33
JP	7,5	10

Taulukko 1: Yhdysvaltojen, EU:n ja Japanin osuus USPTO:n ja EPO:n biotekniikan patenteista.

Biotekniikan tieteellisten julkaisujen määrä kasvoi vuosina 1986–1997 yli kaksinkertaiseksi, eli 1574:stä 3261:een. EU:n jäsenvaltioiden yhteenlaskettu osuus oli suurin (34 %) ja Yhdysvaltojen osuus oli 23,9 %, mutta yhdysvaltalaisia julkaisuja lainattiin keskimäärin useammin kuin EU:sta peräisin olevia julkaisuja.[5]

Nämä tilastotiedot osoittavat, että Euroopalla keskimäärin on korkealuokkainen tieteellinen perusta (julkaisujen määrällä mitattuna), mutta sen tekninen ja taloudellinen hyödyntäminen on heikkoa (patentointitoiminnalla mitattuna). Tämä EU:n innovaatiojärjestelmän heikkoutta kuvastava "Euroopan paradoksi" on ominainen myös muille aloille, ja sitä on yksityiskohtaisesti analysoitu ja käsitelty muissa yhteyksissä.[6]

2. TIETEELLISTEN JULKAISUJEN JA PATENTTIEN ASEMA

2.1. Teollis- ja tekijänoikeuksien erilaiset hallintastrategiat: julkaiseminen – patentointi – salassapito

Julkisen ja yksityisen tutkimustyön kautta syntyneiden teollis- ja tekijänoikeuksien käsittelytapa voi merkittävästi vaikuttaa tieteen edistymiseen ja teollisuuden kilpailukykyyn. Tässä voidaan erottaa kolme perusstrategiaa:

- Tulokset voidaan julkaista, jolloin niihin saadaan tekijänoikeus tai jokin sen lähioikeus. Useimmissa tapauksissa varsinaiset keksinnöt jäävät vaille suojaa (julkisuuteen perustuva

[5] Lähde: OECD, perustuu NUTEK:n (Närings- och teknikutvecklingsverket, Ruotsi) tietoihin.
[6] Euroopan komissio, Toinen kertomus Euroopan tiede- ja teknologiaindikaattoreista, joulukuu 1997.

lähestymistapa). Julkiset tutkimusorganisaatiot ja tiedeyhteisö noudattavat yleisesti tätä strategiaa, johon kuuluu tulosten nopea julkaiseminen ja jossa julkaisuluettelo yleensä määrittää tutkijan arvostuksen, hänen työnsä laadun ja hänen urakehityksensä.

- Tulokset voidaan patentoida tai niihin voidaan hankkia muunlainen teollisoikeus. Keksijä saa määräajaksi yksinoikeuden tietyssä maassa tai maissa, ja tämän vastineeksi hän sitoutuu julkaisemaan yksityiskohtaiset tiedot keksinnöstä yleensä 18 kuukauden kulutta. Näin ulkopuoliset voivat parantaa patentoitua keksintöä tai keksiä vaihtoehtoisia ratkaisuja, jolloin alan osaaminen kehittyy. Tätä strategiaa käyttävät yleisesti kaupalliset toimijat, jotka pyrkivät suojaamaan jatkotutkimukseen ja -kehitykseen tekemiään investointeja tai jotka pyrkivät hyödyntämään patentoitua keksintöä kaupallisesti. Myös julkiset tutkimuslaitokset käyttävät tätä strategiaa yhä useammin, jotta ne voisivat hyödyntää tutkimustuloksia lisensoinnin tai spin off -yritysten kautta.

- "Salassapitoon" pohjautuvassa strategiassa tulokset pidetään salaisina, jolloin niiden käyttämistä ja levittämistä on rajoitettava merkittävästi. Tätä strategiaa käytetään usein tuloksiin, joita ei voida tai ei voida riittävästi suojata teollis- ja tekijänoikeuksilla. Strategiaa käyttävät pääasiassa kaupalliset toimijat, jotka haluavat hankkia ja säilyttää kilpailuedun.

2.2. Uutta luovien keksintöjen suojelu ja osaamisen levittäminen – patenttijärjestelmän kaksi tavoitetta

Patenttijärjestelmä siis suojaa keksintöjä, joilla on teollisuuden kannalta suuri kaupallinen potentiaali ja jotka ovat samalla arvokkaita tieteellisen ja teknisen kehityksen kannalta. Patenttihakemuksen julkaisupakko (EU:n jäsenvaltioissa 18 kuukauden kuluttua) takaa merkittäviä teknisiä keksintöjä koskevan tiedon leviämisen, erityisesti teollisuuden toimialoilla, joilla se muutoin voisi jäädä salaiseksi. Julkaisuviivettä pidetään hyväksyttävänä, kun sitä verrataan "salassapitostrategiaan", jossa tuloksia ei julkistettaisi lainkaan. Vaikka patentointi voikin siis viivästyttää julkaisua, sen avulla vältetään tieteellisten tutkimustulosten jääminen täysin vaille julkaisua.

2.3. Patenttien merkitys julkisrahoitteisen tutkimustyön kaupallisessa hyödyntämisessä

1970-luvulta lähtien julkinen sektori on käyttänyt "patenttistrategiaa" tutkimustyön tulosten kaupallisen hyödyntämisen tukena. Tämä on tapahtunut sopimuspohjaisten tutkimusten, lisensoinnin ja spin off -yritysten perustamisen kautta. Erityisesti Yhdysvalloissa ja viime aikoina myös Euroopan unionin jäsenvaltioissa julkisen sektorin politiikalla on tuettu julkisrahoitteisen tutkimustyön tulosten kaupallista hyödyntämistä. Tähän on pyritty entistä myönteisemmän sääntely-ympäristön ja soveltuvan infrastruktuurin avulla. Esimerkiksi Euroopan yhteisöjen monivuotisessa puiteohjelmassa rahoitettujen tutkimus- ja kehityshankkeiden (T&K-hankkeiden) yhteistyökumppanit voivat poikkeustapauksissa saada yksinoikeudet tutkimustyönsä tulosten hyödyntämiseen, jos (onnistunut) kaupallinen hyödyntäminen edellyttää suuria markkinariskejä ja investointeja. Näissä julkisrahoitteisissa ohjelmissa yhteistyökumppaneiden velvollisuutena on myös tutkimustulosten suojaaminen ja/tai hyödyntäminen. Vastaavat säännöt koskevat useimpien EU:n jäsenvaltioiden kansallisia TTK-ohjelmia.

Yhdysvalloissa 1980-luvun alussa noudatetun politiikan seurauksena useimpiin Yhdysvaltojen merkittävimpiin korkeakouluihin, sairaaloihin ja suuriin tutkimuslaitoksiin perustettiin lisenssitoimisto. Näiden kansallinen katto-organisaatio on "Association of

University Technology Managers" (AUTM). Yhdysvaltojen harjoittaman politiikan menestystä kuvaavat AUTM:n tuoreimman vuosikertomuksen tiedot[7], josta käyvät ilmi Yhdysvaltojen julkisten tutkimusorganisaatioiden saamat lisenssimaksutulot ja tiedot spin off -yrityksistä vuonna 1999:

- Vuonna 1999 Yhdysvalloissa jätettiin 5 545 patenttihakemusta ja myönnettiin 3 914 uutta lisenssiä ja optiota.

- Korkeakoulujen keksintöjen pohjalta perustettiin 344 uutta yritystä.

- Biotieteet tuottivat 86 % lisenssitulojen kokonaismäärästä, joka oli 862 miljoonaa Yhdysvaltojen dollaria. Tämä vastaa EU:n viidennen tutkimuksen puiteohjelman biotieteille varattua osuutta.

Julkisrahoitteisesta tutkimustyöstä syntyneiden patentoitujen keksintöjen hyödyntäminen voi siis vaikuttaa merkittävästi kilpailukykyyn ja talouden kehitykseen. Tällainen vaikutus voi vastaisuudessa vielä entisestään voimistua, koska korkeakoulujen tutkimustyö ja korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyö on erittäin tärkeää osaamistalouden ja uuden teknologian kannalta. Tämä koskee erityisesti biotekniikan ja geenitekniikan alaa.

2.4. "Julkaisustrategian" ja "patentointistrategian" mahdolliset ristiriidat

Elinkeinoelämä käyttää teollis- ja tekijänoikeuksien hallintaan strategioita, joissa keskitytään enemmänkin suojaan kuin tutkimustulosten nopeaan julkaisemiseen, joka voi joskus tapahtua myös ennen Euroopan patenttijärjestelmään kuuluvan 18 kuukauden jakson päättymistä. Tutkimustulosten ja kehitystyön tulosten paljastaminen varhaisvaiheessa voi investoijien houkuttelemiseksi olla tärkeää joillekin uusille biotekniikan yrityksille.

Julkisen sektorin tutkijoiden on julkistettava nopeasti työnsä tulokset tiedeyhteisölle, ja heidän kohdallaan voikin syntyä ristiriitatilanne "nopeaan julkaisemiseen" ja "patenttisuojaan" pohjautuvan strategian välille. Useimpien jäsenvaltioiden patenttijärjestelmissä on tiukat keksinnön uutuutta koskevat vaatimukset ja ne perustuvat "first-to-file" -järjestelmään, jossa ei ole suoja-aikaa, joten tämä ristiriita voi johtaa tieteellisen julkaisun viivästymiseen. Ristiriita voi syntyä monista syistä, joita ovat mm. seuraavat:

- julkaiseminen ei ole mahdollista ennen patenttihakemuksen tekemistä

- patentin hakumenettely voi viivästyä, koska hakemuksen rahoituksen hankkiminen viivästyy

- patenttihakemusta ja sitä myötä tieteellistä julkaisua voi viivästyttää myös se, että keksijällä on puutteellisesti tietoa patenttijärjestelmästä ja/tai ei ole tukijärjestelmiä, jotka neuvovat ja tukevat julkisen sektorin tutkijoista patenttisuojan hankkimisessa.

Julkisella tutkimuspolitiikalla, joka tukee **sekä** tiedon nopeaa levittämistä tieteen edistämiseksi **että** julkisrahoitteisen tutkimustyön tulosten patentointia, on luotava puitteet, joissa tutkijat voivat välttää eturistiriidat. Tällöin päästään tulosten nopeaan julkaisuun ja voidaan samalla suojata ne.

---

[7] *AUTM Licensing Survey, FY 1999 Survey Summary* saatavilla osoitteesta: http://www.autm.net/surveys/99/survey99A.pdf

2.5. Viivästyttääkö patentointi tieteellisen tiedon julkaisua?

Bioteknisten keksintöjen patentoiminen oli Euroopassa mahdollista jo ennen direktiivin 98/44/EY hyväksymistä. Direktiivin tärkein anti olikin suuremman oikeusvarmuuden tarjoaminen bioteknisiin keksintöihin liittyville patenteille. Voidaan siis olettaa, että direktiivillä 98/44/EY ei ollut merkittävää vaikutusta elinkeinoelämän käyttämiin suojelu- tai julkaisustrategioihin. Geenitekniikan perustutkimuksesta saatujen tieteellisten tulosten suojelusta julkisella tutkimussektorilla ja niiden hyödyntämisestä sopimustutkimusten, yrityksille myönnettävien lisenssien tai spin off -yritysten kautta on kuitenkin muodostunut EU:n elinkeinoelämän kilpailukyvyn kannalta merkittävä tekijä. Julkissektorin tutkijoiden julkaisustrategia voi näin joutua ristiriitaan elinkeinoelämän piiristä tulevien tutkimuskumppanien tai lisenssinhaltijoiden kaupallisten etujen kanssa. Niiden tieteellisten tutkimustulosten osalta, joihin voi soveltua direktiivissä 98/44/EY tarkoitettu patenttihakemus, julkaisuviive voi estää tieteellisten tiedon nopeaa leviämistä ja näin hidastaa tieteen ja teknologian edistymistä.

3. PATENTOINTI JA TIETEELLISEN TIEDON JULKAISUN VIIVÄSTYMINEN – KYSELYTUTKIMUKSEN TULOKSET

Komission yksiköt ovat toteuttaneet geenitekniikan perustutkimuksen parissa työskentelevien tutkijoiden ja organisaatioiden keskuudessa kyselytutkimuksen, jolla pyrittiin selvittämään, viivästyttääkö genetiikan perustutkimuksen tulosten patentointi todellakin tieteellisten tutkimustulosten julkaisemista. Kyselytutkimuksen tärkeimpänä tavoitteena oli selvittää, esiintyykö tällaista viivästymistä, ja jos esiintyy, missä määrin ja miten viivästymiset voitaisiin minimoida.

3.1. Kyselylomake – kohdeyleisö ja vastaukset

Kyselytutkimukseen käytettiin lomaketta, joka postitettiin kahdelle kohderyhmälle. Ensimmäisen (ja suurimman) ryhmän muodostivat geenitekniikan piirissä työskentelevät, joihin tutkimuksen pääosasto otti yhteyden. Toinen ryhmä koostui henkilöistä, joiden tehtäviin kuuluu patenttien hakeminen ja voimassa pysyttäminen, ja heihin oli yhteydessä sisämarkkinoiden pääosasto. Tämän vuoksi ryhmille esitettävät kysymykset oli muotoiltava hieman eri tavoin. Tämän raportin liitteessä I on esimerkki sekä tutkimuksen pääosaston käyttämästä lomakkeesta (QRES) että sisämarkkinoiden pääosaston käyttämästä lomakkeesta (QPAT). Kummallekin ryhmälle esitettiin samat kysymykset viivästymisistä, joita mahdollisesti esiintyy niiden tieteellisten tutkimustulosten julkaisussa, jotka ovat myös patenttihakemusten kohteena, sekä tällaisten viivästymisten yleisyydestä. Heille esitettiin myös samat kysymykset toimenpiteistä, joiden avulla viivästymiset voitaisiin välttää.

QRES-lomake lähetettiin noin 1 500 geenitekniikan tutkijalle, jotka toimivat sekä korkeakouluissa että yrityksissä. Yhteystiedot saatiin EU:n TTK-hankkeiden tietokannasta, joka koskee neljättä ja viidettä tutkimuksen ja teknisen kehittämisen monivuotista puiteohjelmaa. Tietokannasta valittiin geenitekniikkaa koskevat ehdotuspyynnöt ja/tai tunnistettiin otsikoiden avainsanahaulla tämän alan sopivat hankkeet. Vastauksia saatiin noin 240, eli vastausprosentti oli noin 16. Vastuksista 191 tuli yksittäisiltä henkilöiltä tai yksityisiltä tai julkisilta laitoksilta, joka käyttivät patenttijärjestelmää ja/tai aikoivat käyttää sitä vastaisuudessa. Näiden 191 vastuksen tietoja ja QPAT-lomakkeeseen 11 suuryritykseltä saatujen vastausten tietoja käytettiin tilastoanalyysissa. Näistä vastauksista 48 (24 %) oli yrityksiltä (suuryritykset, pk-yritykset, vastaperustetut yritykset) ja loput 154 (76 %)

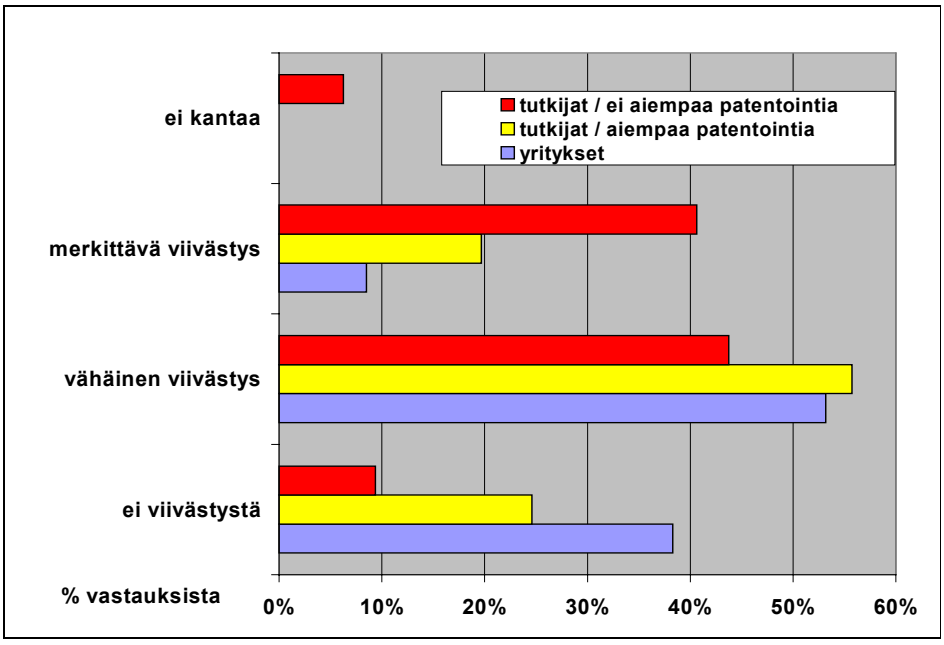
tiedeyhteisöstä (julkiset tutkimuslaitokset, korkeakoulut, sairaalat). Puolet tilastoanalyysin käytetyistä vastauksista oli annettu henkilökohtaisesti ja puolet organisaatiokohtaisesti.

QPAT-lomake lähettiin noin 150 henkilölle, yritykselle ja organisaatiolle, jotka oli valittu teollis- ja tekijänoikeuksien hankinnan piirissä työskenteleviä tahoja koskevasta tietokannasta. Vastauksia saatiin 34, joista 30 oli patenttijärjestelmän käyttäjiltä. Nämä vastaukset soveltuivat analysoitaviksi. Näin vastausprosentiksi tuli 20. Näistä vastauksista 13 (43 %) saatiin suuryritysten patenttiasioista tai teollis- ja tekijänoikeuksista vastaavilta osastoilta, 11 vastausta (37 %) saatiin riippumattomilta patenttitoimistoilta tai patenttiasiamiehiltä tai heitä edustavilta järjestöiltä, 4 vastausta (13 %) tuli organisaatioilta, jotka tarjoavat teollis- ja tekijänoikeuspalveluita tiedeyhteisölle (julkisille tutkimuslaitoksille, korkeakouluille, sairaaloille tai terveydenhuoltolaitoksille) sekä 1 vastaus (7 %) sekä keksijäyhdistykseltä että julkiselta organisaatiolta, jonka toiminta liittyy bioteknisten patenttien eettisiin kysymyksiin. Valtaosa vastauksista oli annettu organisaatiokohtaisina, ja vain kaksi vastausta oli henkilökohtaisia.

3.2. Kyselyyn saatujen vastausten tilastoanalyysi

3.2.1. Mahdollisesti patentointikelpoisten aiheiden julkaisun viivästymiset

Vastaajilta kysyttiin, oliko tieteellisten tietojen julkaisemisessa ilmennyt viivästymisiä (tai voisiko niitä ilmetä), kun kyseessä ovat tulokset, jotka olivat (tai olisivat voineet olla) patenttihakemuksen kohteina (QRES-lomakkeen kysymykset 3a ja 3b ja QPAT-lomakkeen kysymykset 2d ja 2e). Vastausvaihtoehdot olivat "ei viivästystä", "vähäinen viivästys", "merkittävä viivästys" ja "ei relevantti/ei kantaa". Kaavio 1 osoittaa vastausten jakautumisen (prosentteina kokonaismäärästä) kolmen ryhmän osalta: "yritykset", "tutkijat, joilla kokemusta patentoinnista" ja "tutkijat, joilla ei kokemusta patentoinnista".

Kaavio 1: Todellinen julkaisuviivästys (ja näkemys siitä).

Kaaviossa 1 esitellyt tulokset osoittavat selvästi, että elinkeinoelämässä ja tiedeyhteisössä toimivat tutkijat ja organisaatiot, joilla on aiempaa kokemusta patenttijärjestelmän käytöstä, eivät koe viivästymisiä tai kokevat vähäisiä viivästymisiä noin 80–90 prosentissa kaikista tapauksista. Niiden tutkijoiden, joilla ei ole aiempaa kokemusta patenttijärjestelmän käytöstä,

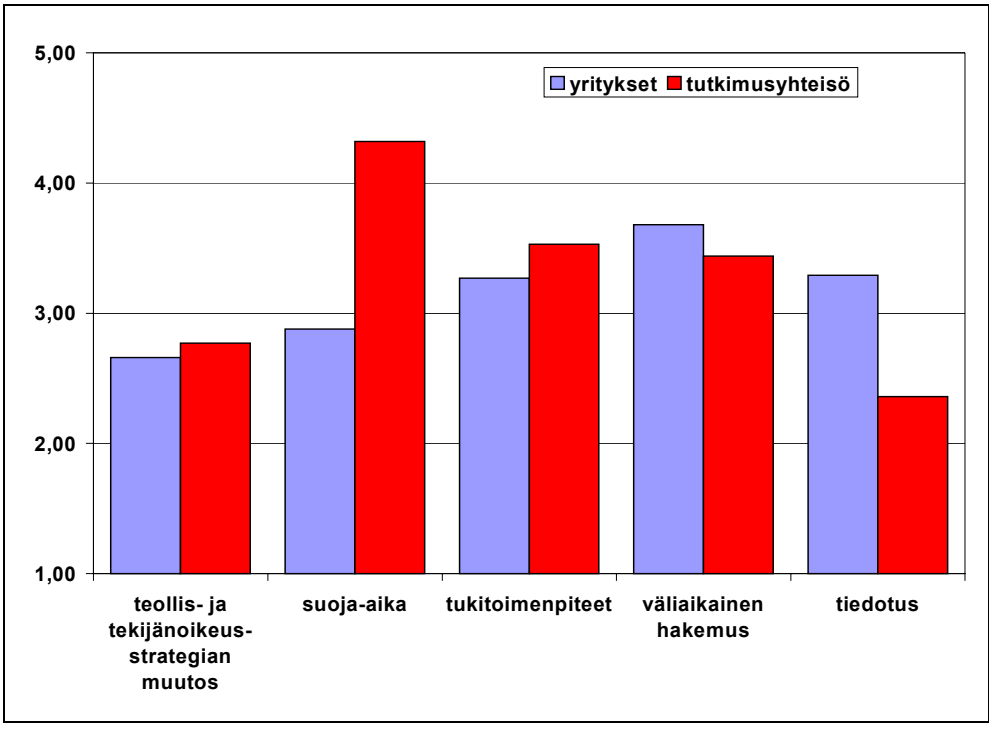
näkemyksen mukaan merkittävien julkaisuviivästysten osuus on huomattavasti suurempi (40 %) verrattuna niiden tutkijoiden (20 %) ja yritysten (8 %) näkemykseen, joilla on kokemusta patenttijärjestelmän käyttämisestä.

3.2.2. Toimenpiteet viivästymisten välttämiseksi

Vastaajia, jotka olivat kokeneet viivästyksiä (tai joiden käsityksen mukaan niitä ilmeni), pyydettiin arvioimaan, kuinka merkittäviä ovat eri toimenpiteet, joilla viivästykset pyritään välttämään tai minimoimaan (QRES-lomakkeen kysymys 3c ja QPAT-lomakkeen kysymys 2f). Vastausvaihtoehdot olivat:

1. yrityksen/korkeakoulun teollis- ja tekijänoikeusstrategian/-politiikan tarkistaminen
2. suoja-ajan käyttöönottaminen
3. tuen ja avun tarjoaminen patenttihakemuksen tekemisen yhteydessä
4. "väliaikaisen patenttihakemuksen" mahdollistaminen (ks. kohta 4.2)
5. tiedotustoimien käynnistäminen
6. muut.

Vastaajia pyydettiin laittamaan nämä toimenpiteet tärkeysjärjestykseen. Vastauksissa oli merkittävää hajontaa eri ryhmittäin (yritykset, tiedeyhteisö), minkä vuoksi ne analysoitiin erikseen kunkin ryhmän osalta.

Kaavio 2: Julkaisuviivästyksen välttämiseen tähtäävien toimien merkitys: yritykset ja tiedeyhteisö

Kaavio 2 osoittaa, miten tärkeänä kutakin toimenpidettä on keskimäärin pidetty (vähiten tärkeä 1 ja tärkein 5). Tiedot on jaoteltu yrityksistä ja tiedeyhteisöstä saatuihin vastauksiin.

Lisäksi on laadittu analyysi erityisryhmistä ja vastausten hajontaa eri ryhmissä on analysoitu. Tulokset voidaan tiivistää seuraavasti.

Yritysten vastaukset

- Kaiken kokoiset yritykset – riippumatta siitä, ovatko kyseessä yritystasoiset vaiko yrityksen sisällä toimivien patenttiasiamiesten vastaukset – pitävät väliaikaista patenttihakemusta kaikkein tärkeimpänä toimenpiteenä, jolla voidaan estää se, että patenttihakemuksen kohteena olevien tutkimustulosten julkaiseminen viivästyy. Asteikolla 1–5 tämä saa kuitenkin arvokseen vain 3,68.

- Suuryritykset vastustavat jyrkästi "suoja-aikaa" (arvo 1,7) ja kannattavat voimakkaasti väliaikaista patenttihakemusta (arvo 4,3) ja tiedotustoimia (3,9).

- Yritykset ovat paljon yksimielisempiä väliaikaisesta patenttihakemuksesta kuin suoja-ajasta, sillä osa pk-yrityksistä ja aloittelevista yrityksistä kannattaa suoja-aikaa.

Julkisen sektorin tutkijoiden ja tutkimuslaitosten vastaukset

- Akateemisessa tiedeyhteisössä suoja-aikaa pidetään selvästi tärkeimpänä toimenpiteenä tieteellisten julkaisuviivästysten minimoimiseksi.

- Patenttihakemuksen tekemiseen annettava tuki ja neuvonta ovat julkaisuviivettä torjuvista toimenpiteistä tärkeysjärjestyksessä seuraavana. Heti seuraavana on väliaikainen patenttihakemus. (Väliaikaista patenttihakemusta pidetään yhtä tärkeänä kuin yritystenkin piirissä!)

- Akateemiset tutkijat pitävät tiedotustoimia vähiten tärkeinä julkaisuviivästysten torjunnassa. Yritykset asettivat sen toiselle sijalle, ja ne katsovat, että tutkijoilla ei ole tarpeeksi tietoa tästä kysymyksestä.

Riippumattomien patenttiasiamiesten näkemykset kuvastavat heidän asiakkaidensa kantoja

Vain pieni osa vastauksista oli peräisin riippumattomilta patenttiasiamiehiltä eikä niitä näin olleen sisällytetty tilastoanalyysiin. Tästä huolimatta näiden vastausten tarkastelu voi olla hyödyllistä. Koska useimmilla suuryrityksillä on omat patenttiasioista ja teollis- ja tekijänoikeuksista vastaavat osastonsa, riippumattomien patenttiasiamiesten palveluihin turvautuvat useimmiten pk-yritykset, tiedeyhteisö (myös sairaalat ja terveydenhuoltoalan laitokset, julkiset tutkimusorganisaatiot, korkeakoulut), aloittelevat yritykset sekä yksityishenkilöt. Riippumattomilta patenttiasiamiehiltä saadut vastaukset eivät kuitenkaan osoita yhdenmukaista näkemystä suoja-ajan tai väliaikaisen patenttihakemuksen eduista. Kaikille hakijaryhmille neuvoja tarjoavat vastaavat pitivät teollis- ja tekijänoikeuksista tiedottamista, patenttihakemusten tekemiseen tarjottavaa tukea ja apua sekä teollis- ja tekijänoikeusstrategian/-politiikan tarkistamista tärkeämpänä kuin suoja-aikaa tai väliaikaista patenttihakemusta.

3.2.3. Muut tulokset

Patenttihakemusten tekeminen tiedeyhteisössä ja yrityksissä

49 akateemista laitosta antoi tietoja vuosina 1996–2000 tehdyistä patenttihakemuksista. Näissä laitoksissa oli kyseisellä jaksolla tehty keskimäärin 57 patenttihakemusta (yhteensä 2779). Kyseisistä laitoksista 50 % oli tehnyt vähemmän kuin 10 patenttihakemusta. Tätä

voidaan verrata 5320 patenttihakemukseen tekemiseen, mikä koskee yhtä ainoaa suuryritystä. Tosin yksi julkinen tutkimuslaitos oli myös tehnyt tällä kaudella noin 900 patenttihakemusta.

Kyselylomakkeella kerätyt tiedot tukevat sitä seikkaa, että suuryritykset tekevät suurimman osan biotekniikan patenttihakemuksista. Geenitekniikan patentteja vuosina 1984–1997 koskevat Yhdysvaltojen patenttiviraston tilastot osoittavat, että noin 91 % kaikista yhdysvaltalaisten omistamista patenteista myönnetään Yhdysvaltalaisille yrityksille ja loput 9 % Yhdysvaltojen julkiselle sektorille ja yksityishenkilöille. Suuret julkiset tutkimuslaitokset kuuluvat kuitenkin tärkeimpiin patentoijiin, kuten kohdassa 1.3 todettiin.

Patenttijärjestelmä tukee tulosten julkaisemista

Noin 25 % yrityksistä 8 % tutkijoista vastasi myönteisesti seuraavaan kysymykseen: "Onko oikeudellisten puitteiden muutos mahdollistanut sellaisten tieteellisten tulosten julkaisemisen (tieteellisissä julkaisuissa ja/tai patenttihakemuksina), jotka ilman patenttisuojaa olisivat jääneet salaisiksi?" Useimmat tällaiset tapaukset olivat suuryrityksissä ja suurissa julkisissa tutkimuslaitoksissa. Tämä antaa jonkin verran näyttöä siitä, että tietyissä tapauksissa patenttijärjestelmä on itse asiassa helpottanut tutkimustulosten julkaisua

Kumppanuussuhteet patenttihakemuksen tekemisessä

Patenttien haltijoilta kysyttiin, oliko patenttihakemukset tehty yhteistyökumppanien kanssa, ja jos näin oli toimittu, olivatko tärkeimmät kumppanit tiedeyhteisöstä, yritysmaailmasta vaiko kummastakin. Tuloksista ilmenee, että noin kolmessa neljäsosassa (76,5 %) kaikista suuryrityksistä patenttihakemus tehdään yhteistyössä tiedeyhteisön ja/tai yritysten kanssa. Yhteistyötä ulkopuolisten kanssa tekevien julkisten tutkimuslaitosten prosenttiosuus oli vain hieman pienempi (73 4%). Pk-yritykset ja aloittelevat yritykset patentoivat sekä itsenäisesti (50 %) että yhteistyössä tiedeyhteisön kanssa (40%). Pk-yritysten ja aloittelevien yritysten innovaatiot näyttävätkin syntyvän joko itse yrityksessä tai yhteistyössä akateemisen maailman kanssa, mutta vähäisemmässä määin yhteistyössä suuryritysten kanssa. Tämä osoittaa tiedeyhteisön merkityksen pk-yritysten ja aloittelevien yritysten kannalta, erityisesti uuden tiedon siirtämisen ja/tai syntymisen kannalta.

3.2.4. Tiivistelmä vastauksissa annetuista kommenteista

Kirjallisia kommentteja saatiin runsaasti. Useimmissa korostettiin edellä annetussa analyysissa käsiteltyjä kysymyksiä, mutta myös muita tärkeitä seikkoja nousi esiin. Toistuvasti mainittiin mm. seuraavat:

- tarvitaan kustannustehokas Euroopan patenttijärjestelmä
- patenttilainsäädäntöä olisi yhdenmukaistettava kansainvälisesti
- korkeakouluissa tarvitaan neuvonta- ja tukirakenteita, myös korkeakoulujen tutkijoille suunnattua patenttilainsäädäntökoulutusta olisi kehitettävä.

Myös muita tärkeitä näkemyksiä tuotiin esiin:

- Euroopan säännöistä ja lainsäädännöstä on levitettävä tietoa esimerkiksi keskitetyn eurooppalaisen www-sivuston kautta.
- Väliaikaista patenttihakemusta ei tarvita Euroopassa, koska edullinen tai maksuton hakumenettely on jo olemassa esim. Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja Ruotsissa.

Lisäksi joissakin vastauksissa mainittiin, että julkaisuviivästysten muodostamaan ongelmaan voidaan ratkaista hankkimalla kokemusta patenttijärjestelmän käytöstä, koska patenttihakemuksessa ei edellytetä yhtä yksityiskohtaisia tietoja kuin tieteellisessä julkaisussa, vaan siinä on kyettävä osoittamaan käyttökelpoisuus. Tutkijat, joilla on kokemusta kummastakin prosessista, voivat yleensä laatia patenttihakemuksen ennen tieteellistä julkaisua, ja näin välttää patenttihakemuksesta syntyvät julkaisuviivästykset.

4. TOIMENPITEET JULKAISUVIIVÄSTYSTEN VÄLTTÄMISEKSI

4.1. Suoja-aika

4.1.1. Suoja-ajasta mahdollisesti saatavat edut ja haitat – komission järjestämän kuulemistilaisuuden tulokset

Tiedeyhteisö piti suoja-aikaa tärkeimpänä toimenpiteenä julkaisuviivästyksen välttämiseksi. Suuryritykset vastustivat kuitenkin voimakkaasti suoja-ajan ottamista osaksi jäsenvaltioiden tai EU:n patenttijärjestelmää.

Vastaavia kantoja esitettiin lokakuussa 1998 suoja-aikaa koskevassa Euroopan komissio järjestämässä kuulemisessa, johon osallistui 150 henkilöä. Eri ryhmien esittämät näkemykset on kirjattu kokouksesta laadittuun tiivistelmään.[8] Suoja-ajan kannattajat katsovat, että nykyjärjestelmässä kaikki tahattomat tietojen paljastamiset johtavat teollis- ja tekijänoikeuksien täydelliseen menettämiseen. Tiedeyhteisön tutkijoiden ja pienyritysten on kuitenkin joskus paljastettava keksintönsä mahdollisille uusille yhteistyökumppaneille (yrityksille, rahoittajille jne.), jotta keksintöä voitaisiin edelleen kehittää. Suuryritykset taas katsovat, että suoja-aika heikentää oikeusvarmuutta ja saattaa estää yritysten investointeja aloille, joilla niiden mielestä teollis- ja tekijänoikeuksien hakeminen on epävarmaa. Keskustelussa esitettiin myös vaihtoehtoisia ratkaisumalleja. Tällainen on erityisesti väliaikaisen patentin hakumahdollisuus tai keksinnön täydellistä uutuutta koskevaan periaatteeseen sovellettavien poikkeuksien laajentaminen. Nyt poikkeukset koskevat ainoastaan "selkeitä väärinkäyttötapauksia" ja "kansainvälisissä näyttelyissä" tapahtunutta keksinnön paljastamista. Myös kansainvälistä yhdenmukaistamista pidettiin tarpeellisena.

4.1.2. Asiantuntijalausunnot suoja-ajan puolesta ja sitä vastaan

Euroopan patenttiviraston jäsenvaltioiden hallitusten välinen konferenssi (Pariisi, 24. ja 25. kesäkuuta 1999), jonka aiheena oli Euroopan patenttijärjestelmän uudistaminen, antoi Euroopan patenttiviraston tehtäväksi tarkastella, millä edellytyksillä Euroopan patenttilainsäädännössä voitaisiin ottaa huomioon ennen patenttihakemuksen tekemistä tapahtunut tietojen paljastaminen. Tarkastelu perustui seuraaviin seikkoihin:

- Julkiset tutkimusorganisaatiot, korkeakoulut ja tietyt yritykset haluavat ehkä tehdä patenttihakemuksen, vaikka niiden on pakko samaan aikaan jollakin tavoin paljastaa tietoja.

- Tietyt viestintämuodot, esim. Internet, lisäävät tutkimustulosten tahattoman paljastamisen riskiä.

---

[8] http://europa.eu.int/comm/internal_market/fr/intprop/430.htm

- Euroopassa ja muissakin maissa tällainen tietojen paljastaminen estää keksijöitä saamasta patenttisuojaa keksinnöilleen.

Euroopan patenttivirasto pyysi kahdelta asiantuntijalta, Jan Galamalta ja professori Joseph Strausilta,[9] lausuntoja ns. suoja-aikaa puoltavista ja sitä vastaan puhuvista seikoista. Suoja-ajan tarkoituksena olisi siis suojata keksijää vahingoilta, joita keksinnön paljastaminen ennen patenttihakemuksen tekemistä voi aiheuttaa. Lausunnot on julkaistu Euroopan patenttiviraston www-sivustolla[9], ja näin on pyritty osallistumaan käynnissä olevaan keskusteluun tästä ristiriitaisia näkemyksiä herättävästä kysymyksestä ja tarjoamaan perusta laajalle julkiselle kuulemiselle sekä EU:n että jäsenvaltioiden tasolla. Tiivistelmät asiantuntijoiden näkemyksistä annetaan laatikoissa 1 ja 2.

[9] Tarkempia tietoja näistä lausunnoista: http://www.european-patent-office.org/news/headlns/2000_07_25_e.htm

Laatikko 1: Suoja-aikaa vastaan puhuvat tekijät – tiivistelmä Jan Galaman lausunnosta

Jan Galaman lausunnon kantava ajatus on, että suoja-ajan ottaminen osaksi Euroopan patenttilainsäädäntöä olisi haitallista eikä sitä pitäisi tukea, koska se vähentäisi kolmansien osapuolten oikeusvarmuutta ja saattaisi johtaa investoijia harhaan antamalla heille perusteettoman turvallisuuden tunteen. Nopea maailmanlaajuinen viestintä Internetin välityksellä, patenttien kasvava merkitys ja maailmanlaajuinen kilpailu edellyttävät selkeää patenttijärjestelmää, johon kaikki voivat ja kaikkien täytyy luottaa. Suoja-aika aiheuttaisi suurimmat riskit yksityisille keksijöille, sillä kolmannet osapuolet saattavat saada oikeuksia keksinnön ennenaikaisen paljastamisen kautta. Tämä johtaisi keksijän oikeuksien katoamiseen erityisesti hyvin kilpailluilla aloilla, kuten tieto- ja biotekniikassa. Jos tiedemaailman tukijat haluavat kilpailla talouselämässä, heidän on luovuttava vanhoista tavoistaan, kuten tulosten varhaisesta julkaisemisesta.

- Euroopan patenttisopimuksen tarkistaminen yleisen suoja-ajan käyttöönottamiseksi saattaisi Euroopan keksijät epäedulliseen asemaan, koska muiden maiden vastavuoroisesta toiminnasta ei ole mitään takuita.

- Jos suoja-aika otettaisiin käyttöön kansainvälisen sopimuksen avulla ilman patenttilainsäädännön merkittävää yhdenmukaistamista, tilanteeseen liittyisi edelleen ongelma, joka kohdattiin jo "vanhaa" patenttilainsäädäntösopimusta koskevien neuvottelujen aikana 1990-luvun alussa. Ongelmana on se, että Yhdysvaltojen "first-to-invent" -järjestelmän tiettyjen erityispiirteiden vuoksi yhdysvaltalainen käsitys suoja-ajasta ei vastaa Euroopassa vallitsevaa käsitystä. Erityisesti kysymys aiempaan käyttöön perustuvasta oikeudesta ja Euroopan vaatimus, jonka mukaan suoja-aikana tapahtuneen tietojen paljastamisen ei pitäisi katsoa määrittävän etuoikeuspäivää, voivat osoittautua "mahdottomiksi" sovittaa yhteen Yhdysvaltojen kannan kanssa.

- Suoja-ajan käyttöönotto osana laajaa kansainvälistä patenttilainsäädännön yhdenmukaistamista on jossakin määrin hypoteettinen vaihtoehto, koska Yhdysvallat ei osoita halukkuutta "first-to-invent" -järjestelmästä luopumiseen. Vaikka Yhdysvallat haluaisikin luopua järjestelmästään, on todennäköistä, että mahdollisissa neuvotteluissa päädyttäisiin säilyttämään osia "first-to-invent" -järjestelmästä, jolloin selkeä ja hyvin toimiva "first-to-file" -järjestelmä vaarantuisi.

- Jan Galama päättelee, että edes Yhdysvaltojen halukkuus siirtyä "first-to-file" -järjestelmään ei antaisi riittäviä perusteita suoja-ajan omaksumiseen siihen liittyvien epävarmuuksien ja väärinkäsitysmahdollisuuksien vuoksi.

Jan E. Galama, Corporate Intellectual Property, Philips International B.V., Eindhoven

Laatikko 2: Suoja-aikaa puoltava näkemys – tiivistelmä professori Strausin lausunnosta

Professori Straus katsoo, että yleisen suoja-ajan käyttöönotto Euroopan patenttilainsäädännössä on toivottavaa, koska suoja-aika on jossakin muodossa käytössä 38 maassa eri puolilla maailmaan. Näistä maista kolme (Viro, Romania ja Slovenia) voi liittyä Euroopan patenttiviraston jäseniksi vuonna 2002. Suoja-ajan puuttumisella Euroopan lainsäädännöstä voi olla kielteisiä seurauksia, kuten investointien siirtyminen pois Euroopasta maihin, joissa patenttihakemusta edeltävä tietojen paljastaminen ei välttämättä estä patentin hakemista.

- Sekä Yhdistyneen kuningaskunnan että Saksan patenttilainsäädännössä tunnettiin aiemmin suoja-aika, eikä se aiheuttanut ongelmia. Kanadasta ja Japanista saadut kokemukset eivät myöskään anna aihetta olettaa, että tällainen säädös olisi ongelmallinen, vaan sitä käytetään pääasiassa "turvaverkkona".

- Euroopan nykyinenkään patenttilainsäädäntö ei voi taata täydellistä oikeusvarmuutta. Patentin myöntämismenettelyssä on otettava huomioon tietojen suulliset paljastamiset ja todettava vallitseva teknologinen kehitystaso. Tilanne vaikeutuu entisestään Internetin käytön lisääntyessä. Oikeusvarmuus onkin suhteellinen käsite, eikä se riipu suoja-ajan käytöstä.

- Kolmansien osapuolien on lisäksi jo nyt siedettävä jonkin tasoista epävarmuutta. Patenttihakemukset julkaistaan vasta 18 kuukauden kulutta etuoikeuspäivästä ja vasta myöntämismenettelyn päätyttyä on selvää, millaisia yksinoikeuksia haetaan.

- Korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kasvava merkitys patenttien hakijoina ja innovaatiotiedon tuottajina on otettava huomioon. Tutkimustulosten julkaisua varhaisvaiheessa on helpotettava. Tietojen paljastaminen patenttihakemuksen rinnalla tai vasta sen jälkeen ei kokonaan täytä julkaisutarvetta, koska patenttihakemuksen tekeminen ei aina ole mahdollista varhaisessa vaiheessa. Täydellinen patentin hakukielto aiemmin paljastettujen keksintöjen osalta on joka tapauksessa suhteeton, jos keksijä on paljastanut tietoja tahattomasti. Keksijöiden lisäksi koko yhteiskunta kärsii, kun hyödyllinen keksintö jää vaille patenttisuojaa. Japanin, Yhdysvaltojen ja Saksan tilastoista käy selvästi ilmi, että tietojen julkaiseminen varhaisessa vaiheessa on erityisen tärkeää korkeakouluille ja tutkimuslaitoksille sekä riippumattomille keksijöille, ja tämän sektorin tarpeet olisi Euroopassa tunnustettava nykyistä paremmin. Japanissa suoja-aikaan on vedottava, ja sen tilastot osoittavat selvästi, että suoja-aika on merkittävä myös suuryrityksille: vuonna 1999 47 % hakemuksista, joissa vedottiin suoja-aikaan, oli suuryritysten tekemiä.

- Väliaikaiset hakemukset eivät tarjoa tyydyttävää ratkaisua, koska niissä ei lainkaan puututa tahattomaan tietojen paljastamiseen ja muulloinkin niihin liittyy riski siitä, että alkuperäinen tietojen paljastamisen osoittautuu riittämättömäksi perustaksi mahdollisille myöhemmille hakemuksille.

Prof. Joseph Straus, Max-Planck Institut für Ausländisches und Internationales Patent-, Urheber- und Wettbewerbsrecht, München

4.1.3. WIPOn (Maailman henkisen omaisuuden järjestö) puitteissa tehty työ

WIPOn pysyvän patenttilainsäädäntökomitean yhteydessä on käyty keskusteluja, joiden tavoitteena on patenttilainsäädännön sisällön yhdenmukaistaminen maailmanlaajuisesti. Työ on edelleen käynnissä, ja siinä käsitellään merkittäviä kysymyksiä, kuten uutuutta, keksinnöllisyyttä ja teollista soveltamista tai hyödyllisyyttä. Myös artiklaluonnosta, jolla suoja-aika otettaisiin käyttöön kansallisessa lainsäädännössä, on käsitelty. Päätöstä suoja-ajan hyväksymisestä ei kuitenkaan ole vielä tehty. Kyseisen artiklan säännökset ovat hyvin lähellä vuonna 1991 ehdotettuja (ensimmäinen luonnos sopimukseksi patenttilainsäädännön yhdenmukaistamisesta; sopimusta ei syntynyt).

Pääperiaatteet ovat seuraavat:

- Otetaan käyttöön suoja-aika, joka koskee kaikenlaista keksinnön paljastamista (keksijän, kolmannen osapuolen tai kansallisen patenttiviraston taholta) 12 kuukauden ajan ennen hakemuksen tekemistä tai 12 kuukauden ajan ennen etuoikeuspäivää.

- Keksijä voi aina vedota tähän suoja-aikaan.

- Keksijän on osoitettava, että keksintö paljastettiin enintään 12 kuukautta ennen hakemuksen tekemistä (tai jos haetaan etuoikeutta, sovelluksen etuoikeuspäivää).

Pysyvässä patenttilainsäädäntökomiteassa jatketaan keskusteluja sekä tällaisen suoja-ajan käyttöönotosta periaatteessa että periaatteen sisällöstä.

4.2. Väliaikainen patenttihakemus

Patenttilainsäädäntöä koskeva sopimus[10] hyväksyttiin Genevessä 2. kesäkuuta 2000, ja sillä pyritään yhdenmukaistamaan patenttilainsäädännön muodolliset vaatimukset. Yksi tärkeimmistä määräyksistä koskee patentinhakijan mahdollisuutta saada hakemukselle jättöpäivä täyttämättä hakemuksen käsittelylle yleensä asetettuja muodollisia vaatimuksia, ja erityisesti niitä, joiden mukaan hakijan on annettava kuvaus ja esitettävä tiettyjä vaatimuksia ja tehtävä hakemus jollakin viraston hyväksymistä kielistä.

Patenttilainsäädäntöä koskevan sopimuksen uuden 5 artiklan mukaisesti hakija voi saada hakemukselleen tekopäivän sillä edellytyksellä, että hakemus on toimitettu virastoon joko paperikopiona tai muilla keinoilla (myös elektronisesti)[11]:

- suora tai epäsuora ilmoitus siitä, että aineisto on tarkoitettu hakemukseksi

- tiedot, joiden avulla hakijan henkilöllisyys voidaan selvittää tai joilla virasto saa yhteyden hakijaan

- osa, joka vastaa kuvausta (sopimuspuolet voivat hyväksyä myös piirustuksen tämän osan sijasta). Lisäksi ei myöskään edellytetä, että ilmoitetun osan olisi oltava jollakin viraston virallisista kielistä.

---

10 http://www.wipo.int/treaties/ip/plt/treaty.html

11 Kun toimiva yhteisöpantti otetaan käyttöön, Euroopan yhteisöstä voi tulla patenttilainsäädäntöä koskevan sopimuksen sopimuspuoli.

Näillä määräyksillä pyritään tarjoamaan hakijalle päivä, jona hakemus katsotaan tehdyksi. Tästä päivästä alkaen hän voi paljastaa keksintönsä vaarantamatta sen patentoitavuutta.

Tällaiset määräykset ovat uusia Euroopan lainsäädännössä, mutta Yhdysvalloissa ne olivat jo voimassa. Euroopan patenttisopimusta on muutettu näiden uusien hakemuksen jättöpäivää koskevien ehtojen huomioonottamiseksi (Münchenin diplomaattikonferenssi 20.–29. marraskuuta 2000).[12]

4.3. Erityisesti julkisen sektorin tutkijoille suunnattu tuki- ja tiedotustoiminta

Suurella joukolla pienyrityksiä ja julkisia tutkimusorganisaatioita ei ole lainkaan teollis- ja tekijänoikeuksien hallintaan osoitettua henkilöstä tai voimavaroja.

Julkisen sektorin tutkijoiden osalta työntekijöiden keksintöjä koskevan sääntelyn monitahoisuus (esim. omistajuus, "Professorenprivileg", julkisrahoitteisen tai yhteistyötutkimuksen omistajuutta ja teollis- ja tekijänoikeuksien saantia koskevat säännöt jne.) muodostaa jo itsessään esteen teollis- ja tekijänoikeussuojan hakemiselle tutkimustuloksia varten. Suurilla tutkimusorganisaatiolla voi olla tarvittavat voimavarat teollis- ja tekijänoikeusstrategian määrittelemiseksi ja tukirakenteiden tarjoamiseksi tutkijoille, mutta vastaavat rakenteet ja strategiat puuttuvat yleensä korkeakouluilta. Ihannetapauksessa näiden tukirakenteiden pitäisi tarjota mm.

- neuvoja ja asiantuntemusta teollis- ja tekijänoikeuksien arvottamisesta ja parhaasta strategiasta niiden suojelemiseksi
- oikeudellista neuvontaa työntekijöiden keksintöjä koskevasta lainsäädännöstä sekä teollis- ja tekijänoikeuslainsäädännöstä ja -säännöistä
- apua ja taloudellista tukea patenttihakemuksen tekemiseen
- tukea teollis- ja tekijäinoikeuksien hyödyntämiseen (lisensointi, aloittelevat yritykset).

Euroopan komissio ja jäsenvaltiot tukevat tai ovat käynnistämässä useita toimia, joilla tiedotetaan patentointikysymyksistä tai annetaan tutkijoille suoraa tukea patenttihakemusten laadinnassa, tekemisessä ja rahoittamisessa sekä patenttioikeuksien hyödyntämisessä. Tällaisia hankkeita ovat mm. Euroopan komission yritystoiminnan pääosaston rahoittama IPR-Helpdesk[13] sekä "patenttiakatemia", jonka samainen pääosasto aikoo perustaa. Jälkimmäisessä hankkeessa rakennetaan Euroopan tutkimusorganisaatioiden teknologian lisensointitoimistojen verkosto, jossa vaihdetaan tietoa parhaista toimintatavoista ja kokemuksista julkisrahoitteisen tutkimustyön tulosten suojelun ja hyödyntämisen alalla. Euroopan komissio tukee myös kansallisia patenttivirastoja, jotka kehittävät patentointia tukevia aloitteita ja palveluita erityisesti tutkimusyhteisöä sekä pk-yrityksiä varten.

4.4. Oikeudelliset puitteet, sääntely ja muu teollis- ja tekijänoikeuksia koskeva politiikka

Useat muut tekijät voivat aiheuttaa julkaisun viivästymisen aiheista, jotka voisivat olla patentoitavista:

---

[12] Nämä määräykset tulevat voimaan kaksi vuotta sen jälkeen, kun viidestoista sopimusvaltio on tallettanut ratifioimiskirjansa.

[13] http://www.ipr-helpdesk.org

- Kustannustehokkaan ja yksinkertaisen yhteisöpatentin puutuminen voi aiheuttaa viivästyksiä, koska patenttihakemuksille on vaikea löytää rahoitusta. Joistakin keksinnöistä ei ehkä tehdä patenttihakemusta patenttisuojaan liittyvien suurten kustannusten vuoksi, vaan se pidetään salassa. Tämä koskee erityisesti pk-yrityksiä.

- Omistajuutta ja keksintöjen käyttöä koskevat säännökset, kuten työntekijöitä koskeva lainsäädäntö, ja puutteelliset tiedot näistä oikeudellisista kehyksistä, voivat erityisesti pk-yrityksissä ja korkeakouluissa mutkistaa ja viivästyttää päätöstä patenttihakemuksen tekemisestä ja näin myös viivästyttää julkaisua.

- Korkeakoulujen ja yritysten tutkimusyhteistyöstä syntyneiden keksintöjen julkaiseminen voi viivästyä, jos etukäteen ei ole tehty selkeitä sopimuksia siitä, miten yhteenliittymässä syntyviä teollis- ja tekijänoikeuksia parhaiten hallitaan ja samalla otetaan huomioon yhteistyökumppaneiden erilaiset edut ja strategiat. Tutkimusyhteisön piiristä tulevat yhteistyökumppanit eivät aina täysin tunne teollis- ja tekijänoikeuskysymyksiä tai niillä ei ole niitä koskevaa toimintalinjaa. Niiltä voivat myös puuttua neuvottelutaidot, joita niiden omien tavoitteiden saavuttaminen edellyttäisi tällaisia yhteistyösopimuksia laadittaessa. Yhteistyökumppaneina toimivat yritykset eivät aina ota huomioon sitä, miten tärkeää tieteellisten tulosten nopea julkaiseminen on tutkimusyhteisössä.

Joitakin näistä poliittisista kysymyksistä (yhteisöpatentti[14], työntekijöiden keksintöjä koskeva laki Saksassa[15] jne.) tarkastellaan parhaillaan Euroopan unionin tai jäsenvaltioiden tasolla, mutta myös muita olisi tarkasteltava yksityiskohtaisemmin ja näihin mahdollisesti liittyvät poliittiset toimet olisi eriteltävä.

5. TIIVISTELMÄ JA PÄÄTELMÄT

- Patenttisuojan saaminen geenitekniikan tutkimustuloksille helpottaa yleensä julkaisua, jolloin vältetään salaamiseen perustuvat strategiat. Tulokset julkaistaan, kun patenttihakemus tai -hakemukset on jätetty tai viimeistään patenttihakemuksen julkaisun kautta (enintään 18 kuukautta hakupäivän jälkeen).

- Julkisesta tutkimussektorista on muodostunut merkittävä patenttijärjestelmän käyttäjä. Ristiriita tieteellisen tiedon "julkaisemiseen ja levittämiseen" perustuvan strategian ja toisaalta "suojelemiseen ja hyödyntämiseen" perustuvan strategian välillä voi aiheuttaa viivästyttää sellaisten tieteellisten tulosten julkaisemista, joiden kohde saattaisi olla patentoitavissa.

- Sekä EU:n yrityksiä että tutkimusyhteisöä edustavien tutkijoiden ja tutkimusorganisaatioiden keskuudessa tehty kyselytutkimus osoittaa, että julkaisun viivästymisiä esiintyy, mutta ne ovat harvinaisempia patenttijärjestelmän tottuneiden käyttäjien keskuudessa. Tottuneille käyttäjille julkaisuviivästyksiä tapahtuu alle 20

---

14 Ehdotus neuvoston asetukseksi yhteisöpatentista, KOM(2000) 412 lopullinen, EYVL C 337 E, 28.11.2000, s. 278.

15 Saksan parlamentille on tehty lakiehdotus, jonka aiheena on ns. Professorenprivileg-oikeuden poistaminen (14/5975, 9.5.2001: http://dip.bundestag.de/btd/14/059/1405975.pdf). Kyseinen oikeus antaa professoreille täyden omistuksen ja oikeudet työtehtävissään tekemiinsä keksintöihin, ja sen sijaan oikeudet annettaisiin korkeakoululle, jolloin tuettaisiin lisensointiin ja teknologian siirtoon erikoituneiden korkeakoulujen rakenteiden kehitystä.

prosentissa kaikista tapauksista (20 prosentissa julkisella sektorilla ja 8 prosentissa tapauksista yritysmaailmassa).

- Lähes puolet niistä kyselyyn osallistuneista julkisen sektorin tutkijoista, joilla ei ollut lainkaan aiempaa kokemusta patenttijärjestelmästä mutta jotka aikoivat käyttää sitä vastaisuudessa, uskoi, että merkittäviä julkaisuviivästyksiä esiintyy. Tarvitaan näihin tutkijoihin kohdistettuja tiedotus- ja tukitoimia näiden (virheellisten) uskomusten oikaisemiseksi ja tutkijoiden perehdyttämiseksi nykyistä paremmin patenttijärjestelmään. Toimet olisi toteutettava sekä alueellisesti, kansallisesti että Euroopan laajuisesti.

- Tutkimus osoitti, että tutkimusyhteisö pitää suoja-aikaa selvästi muita parempana vaihtoehtona julkaisuviivästyksen välttämiseksi tai minimoimiseksi sellaisten tutkimustulosten osalta, jotka voivat olla patentoitavissa. Suuryritykset sitä vastoin vastustavat suoja-aikaa voimakkaasti ja pitävät väliaikaisen patenttihakemuksen ottamista Euroopan lainsäädäntöön parempana vaihtoehtona. Pk-yritysten ja patenttiasiamiesten vastauksista ei ilmennyt selvää kantaa suoja-ajan puolesta tai sitä vastaan. Erityisesti patenttiasiamiehet korostivat tiedotustoimien, avun ja tukitoimenpiteiden merkitystä. Väliaikaista patenttihakemusta pidettiin huomattavan tärkeänä sekä yritysten että tutkimusyhteisön keskuudessa.

- Kokemus on osoittanut, että patenttihakemukselta edellytetty yksityiskohtaisuuden taso, eli käyttökelpoisuuden osoittaminen, on vähäisempi kuin menestyksekkäältä tieteelliseltä julkaisulta edellytettävä taso. Tutkijat, joilla on kokemusta kummastakin prosessista, voivat tehdä patenttihakemuksen ennen julkaistavaksi tarkoitetun tieteellisen asiakirjan laatimista ja näin välttää tieteellisen julkaisun viivästymisen.

- Vaikka kysymyksestä on tehty monia tutkimuksia, tarkkoja lukuja ei ole saatavilla suoja-ajan käyttöönoton taloudellisista vaikutuksista yritysten kannalta tai sen käytännön arvosta tiedeyhteisön kannalta. WIPOn eri jäsenvaltioissa (esim. Yhdysvalloissa ja Japanissa) on kehitelty erilaisia suoja-ajan käsitteitä. Näitä kaikkia olisi tarkasteltava huolellisesti sen selvittämiseksi, miten niissä suhteutetaan tiedemaailman ja elinkeinoelämän edut. Yhdysvaltojen käsite "grace period" yhdessä "first-to-invent" -järjestelmän kanssa tarjoaa suurimman "oikeudellisen epävarmuuden", eikä sitä pitäisi pitää esikuva-analyysin kohteena.

- Koska geenitekniikan tutkimustyö kansainvälistyy (sekä yksityisellä että julkisella sektorilla) yhä voimakkaammin ja julkinen tutkimussektori on jo nyt patenttijärjestelmän merkittävä käyttäjä, suoja-ajan käsitettä olisi pyrittävä määrittelemään ja yhdenmukaistamaan. Käsite voi kuitenkin toimia maailmanlaajuisesti vain, jos se tarjoaa "oikeusvarmuuden", mikä onkin keskeinen kysymys elinkeinoelämän kannalta. Patenttilainsäädäntöä käsittelevän WIPOn pysyvän komitean olisikin otettava se huomioon keskusteluissa, joita parhaillaan käydään suoja-ajan käyttöönotosta.

- Vuonna 1991 WIPO:ssa keskusteltiin suoja-ajan käyttöönottoa kansallisessa lainsäädännössä koskevan artiklan sisällyttämisestä patenttilainsäädännön yhdenmukaistamista koskevan sopimuksen ensimmäiseen luonnokseen. Siitä luovuttiin, koska katsottiin, että suoja-aika haittaisi tiedeyhteisön tutkijoille suunnattuja, patenttijärjestelmän käyttöä koskevia koulutus- ja tiedotuskampanjoita. Nämä perusteet eivät selvästikään enää päde.

- Olisi edelleenkin parannettava puitteita, joilla tuetaan patenttijärjestelmän käyttöä tiedeyhteisössä ja pk-yrityksissä. Tähän kuuluu mm.

– väliaikaisen patenttihakemuksen käyttöönotto kaikissa jäsenvaltioissa Genevessä 2. kesäkuuta 2000 hyväksytyn patenttilainsäädäntöä koskevan sopimuksen 5 artiklan mukaisesti

– tiedeyhteisölle ja pk-yrityksille suunnattu tuki- ja neuvontatoiminta, jonka aiheina ovat patenttijärjestelmän onnistunut käyttö sekä teollis- ja tekijänoikeuksien strateginen hyödyntäminen, ja näitä aiheita koskeva koulutus

– yksinkertainen ja kustannustehokas patenttijärjestelmä, jonka tarjoaa ehdotettu yhteisöpatentti.